

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

عمران
علیهما السلام

www. **Ghaemiyeh** .com
www. **Ghaemiyeh** .org
www. **Ghaemiyeh** .net
www. **Ghaemiyeh** .ir

امام صادق عليه السلام

وبازسازی نهضت
نرم افزاری و تولید علم

فرشته محیطی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

امام صادق (ع) و بازسازی نهضت نرم‌افزاری و تولید علم

نویسنده:

فرشته محیطی

ناشر چاپی:

کیهان

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	..... فهرست
۶	..... امام صادق (ع) و بازسازی نهضت نرم‌افزاری و تولید علم
۶	..... مشخصات کتاب
۶	..... مقدمه
۶	..... جامعیت اسلام در پاسخگویی به نیازها
۷	..... ویژگی نهضت نرم‌افزاری و تولید علم پیامبر (ص)
۷	..... بازخوانی سیره امام صادق در عصر نهضت علمی
۸	..... چیستی نهضت نرم‌افزاری و تولید علم
۹	..... شاخصه های تمدن سازی در اندیشه امام صادق (ع)
۱۰	..... امام صادق (ع) و بازتولید علم
۱۱	..... درباره مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

امام صادق (ع) و بازسازی نهضت نرم‌افزاری و تولید علم

مشخصات کتاب

شماره بازیابی: ۱۶-۸۶

سرشناسه: محیطی، فرشته

عنوان و نام پدیدآور: امام صادق (ع) و بازسازی نهضت نرم‌افزاری و تولید علم/فرشته محیطی

منشأ مقاله: کیهان، ۱۶ فروردین ۱۳۸۶: ص ۶

توصیفگر: محمد (ص)، پیامبر اسلام

توصیفگر: جعفر بن محمد (ص)، امام ششم

توصیفگر: خرد گرایی توصیفگر: فرهنگ توصیفگر: اسلام

توصیفگر: عبادات توصیفگر: تمدن اسلامی توصیفگر: تولید دانش

مقدمه

بدون تردید امام صادق (علیه السلام) در میان ائمه معصومین (علیه السلام) بیشترین نقش و تاثیرگذاری را در تقویت نهضت نرم‌افزاری و تولید علم داشته و با استفاده از شرایط زمانی و مکانی و مقتضیات محیطی دوران بنی امیه و بنی عباس بیشترین شاگردان عرصه‌های مختلف علمی را تربیت و به عالم انسانیت عرضه نمودند. اینکه امام صادق (علیه السلام) چگونه این نهضت را شروع کرده و مبانی و شاخصه‌های این حرکت تمدن‌ساز از چه اوصاف و ویژگی‌هایی برخوردار بوده سلسله‌مباحثی است که نگارنده در مقام تحلیل و تبیین آنها برآمده است. اینک با هم آن را از نظر می‌گذرانیم.

جامعیت اسلام در پاسخگویی به نیازها

رسالت اسلام به عنوان دین کامل و تمام، در این است تا هر آن چه را که انسان برای دست‌یابی به کمال و سعادت دو جهان نیاز دارد، فراهم آورد. به این معنا که گزاره‌ها و آموزه‌های دینی به عنوان کامل‌کننده‌ی دستاوردهای عقلانی و رهیافت عقلایی عمل می‌کند و در حوزه‌هایی که امکان دسترسی آن برای عقل فراهم نیست، وارد شده و افزون بر شناخت، راهکارهایی نیز برای عمل و یا برونرفت از مشکلات و معضلات ارایه می‌دهد. از این رو، اسلام به عنوان «دستگاه معرفتی» و «دستگاه حقوقی و قانونی» گزاره‌های معرفتی و نظریه‌های علمی و توصیه‌های علمی و آموزه‌های دستوری، در همه حوزه‌های زندگی انسان مؤمن حضور جدی خود را اعلام می‌کند. حوزه‌ای نیست که اسلام در آن وارد نشده باشد؛ زیرا دین اسلام، دینی با جامعیت یک مکتب فلسفی و حقوقی و نظامی با دستگاه‌های قانون‌گذاری و اجرایی است. قرآن و اسلام با چنین بینش و نگرشی وارد زندگی مردمان حجاز شد و از قبایل پراکنده فاقد هرگونه مدنیت و دولت، امتی دارای حکومتی مقتدر و نهادهای قانونی و قضایی و اجرایی پدید آورد و برای تثبیت و مشروعیت سیاسی آن، دستگاه معرفتی ویژه‌ای را پی‌ریزی کرد تا حضور خود را در همه حوزه‌ها و عرصه‌های زندگی توجیه پذیر و مقبول سازد. این گونه است که مسلمان مؤمن براین باور است که دین اسلام دینی جامع، کامل و تمام است. البته این بدان معنا نیست که اسلام به همه پرسش‌ها و نیازهای مردم پاسخ داده و یا می‌دهد؛ زیرا پرسش‌های انسان فراتر از آن است که در یک دین و یا کتابی آورده و پاسخ داده شود. از این روست که اسلام مدعی پاسخ‌گویی به نیازهایی است که در

درون ثابتات قرار می‌گیرد و این امور ثابت به گونه‌ای است که فراتر از زمان و مکان و تاریخ است و انسان بماهو انسان همواره در همه زمان‌ها و مکان‌ها با آن درگیر است؛ اما آن چه را به اقتضای زمان و مکان به عنوان نیاز و ضرورت، خود را نشان می‌دهد، نیازهایی نیست که بتوان آن‌ها را نیازهای اصلی انسان دانست که عقل انسانی ناتوان از حل آنها باشد. به این معنا که انسان عاقل مومن با توجه به نیازهای ثابت، پاسخ‌های ثابت و کلی از دین دریافت کرده است و نسبت به نیازهای متغیر می‌تواند با عطف آنها به نیازهای ثابت و پاسخهای ثابت دینی امکان حل عقلایی آنها را فراهم آورد.

ویژگی نهضت نرم‌افزاری و تولید علم پیامبر (ص)

پیامبر (صلی الله علیه و آله) با ایجاد نهضت نرم‌افزاری و تولید علم در جامعه بدوی مکه و مدینه توانست زمینه را برای آموزش گروه‌ها و افرادی در جامعه فراهم آورد که بتوانند با توجه به اصول کلی اسلامی و عقلایی، پاسخ‌هایی را برای برونرفت از مشکلات و دست‌یابی به اهداف بلند انسانی یعنی سعادت با دو مولفه آرامش و آسایش فراهم آورند. هدف پیامبر (صلی الله علیه و آله) از ایجاد چنین «دستگاه معرفتی» و نهضت نرم‌افزاری و تولید علم، ایجاد تمدن اسلامی مبتنی بر اهداف عالی اسلام بود که بر پایه فطرت انسانی و عقلانیت بشری استوار شده بود. تمدن اسلامی که پیامبر (صلی الله علیه و آله) در مدینه پایه‌های آن را ریخت، به زودی رشد کرد و امتی بزرگ با تمدنی شکوفا و پیشرفته را پدید آورد که تا سده‌ها به عنوان نمونه و الگو در جهان آن عصر شناخته و معروف بود و امت‌ها و ملت‌ها خواهان بهره‌مندی از آن بودند و دانشمندان و دانشجویان خویش را برای بهره‌گیری از آن به مناطق تمدن اسلامی اعزام می‌کردند.

بازخوانی سیره امام صادق در عصر نهضت علمی

امام صادق (علیه السلام) در عصری می‌زیست که تلاش‌های پیامبر (صلی الله علیه و آله) در حوزه‌ی تمدن‌سازی به بار نشسته بود و تمدن اسلامی در همه حوزه‌ها رشد و شکوفایی چشم‌گیری یافته بود. آموزه‌های قرآنی نسبت به شناخت جهان و تفکر و تدبر در آیات زمینی انگیزه‌ای شد تا دانشمندان علوم مختلف در همه چیز به تولید علم بپردازند و دانش و نهضت بزرگ علمی را در مناطق اسلامی پدید آورند. سرازیر شدن اندیشمندان و دانشمندان مناطق دیگر به جهان اسلام و ورود تفکرات و فرهنگ‌های مختلف، بیان‌گر نشاط و فعالیت روزافزون جهان اسلام بود. با این همه، همواره برای هر نهضت علمی و حرکت انسانی خطرهایی وجود دارد که بدون آسیب‌شناسی، امکان تداوم و استمرار نهضت فراهم نخواهد بود. نهضت علمی و نرم‌افزاری که پیامبر (صلی الله علیه و آله) با تلاش بیست و سه ساله آغاز کرد و اکنون در بسیاری از ابعاد و حوزه‌ها خود را نشان می‌داد، با مشکلی جدی از درون رنج می‌برد. این خطر همواره وجود دارد تا شاخصه‌های اصلی ایجاد نهضت و پایداری آن دستخوش تغییر و دگرگونی گردد و ملاک‌ها و معیارهای دیگری به عنوان معیارهای اصلی جایگزین گردد، به گونه‌ای که نهضت علمی را دچار بیماری، بحران و در نهایت نابودی سازد. از این رو، هر نهضت علمی و تمدنی و فرهنگی، نیازمند نقد علمی و بازخوانی و بازتولید است. این بازتولید با توجه به نیازهای زمانی و مکانی و نیز مقتضیات عصری، خود را بر هر مجموعه علمی‌ای تحمیل می‌کند. نهضتی که نتواند خود را با دگرگونی‌ها و مقتضیات و نیازهای عصری هماهنگ و سازگار گرداند، در نهایت دچار بحران و فروپاشی می‌گردد. امام صادق در زمانی می‌زیست که اوج بهره‌گیری و بهره‌مندی از نهضت نرم‌افزاری و تولید علمی بود که حضرت رسول اکرم (صلی الله علیه و آله) صد سال پیش آغاز کرده بود و اکنون به بار نشسته و آثار و ثمرات خود را می‌نمایاند. آن حضرت دریافت که نهضت علمی اگر مورد تحلیل، بازخوانی، نقد علمی و حتی بازسازی و بازتولید در برخی از حوزه‌ها قرار نگیرد، به زودی دچار بحران می‌گردد و معیارهای نادرست و آسیب‌زا، معیارهای اصلی و موثر را از کار می‌اندازد.

چیستی نهضت نرم‌افزاری و تولید علم

پرسشی که در این جا پیش از پرداختن به نقش و کارکرد امام صادق (علیه السلام)، خودنمایی می‌کند، مساله نهضت نرم‌افزاری و تولید علم و مفهوم شناسی آن است. پرسش این است که از نرم‌افزار و تولید علم چه معنا و مفهومی اراده شده است؟ آیا در عصر امام صادق (علیه السلام) و یا حتی پیامبر (صلی الله علیه و آله) چنین اندیشه و مساله‌ای وجود داشته است؟ آیا هدف پیامبر (صلی الله علیه و آله) و امام صادق (علیه السلام) می‌تواند ایجاد نهضت نرم‌افزاری و تولید علم و تمدن‌سازی باشد؟ روشن است که مساله تولید علم، مساله زمان ما نیست. مساله انسان است. انسان از زمانی که در زمین مستقر شد و خود را در طبیعت یافت، نیازهایی او را در بر گرفت که نمی‌توانست آن‌ها را بی‌پاسخ بگذارد اندیشه و رویکرد حل نیازها و رفع مشکلات، او را به تعقل و یافتن راهکارهایی برای شناخت عوامل و متغیرات موثر کشاند و رهیافت‌هایی را برای رفع نیازها و حل معضلات جستجو کرد. رهیافت‌هایی که انسان به تجربه و آزمون خطا و تصحیح به دست آورد، همان تولید علم است. در حقیقت تولید علم یعنی یافتن راه‌هایی برای رهایی از مشکلات و رفع نیازها و شناخت پیرامونی و دست‌یابی به آسایش و آرامش که خود را به اشکال مختلف در عرصه زندگی بشر نشان می‌دهد. پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) نیز به عنوان انسانی کامل که خود را با مشکلات فردی و جمعی بی‌شماری رو به رو می‌دید و از همه مهم‌تر خود را موظف به حل آن‌ها می‌دانست، به مساله نهضت تولید علم و تمدن‌سازی و ایجاد آسایش و آرامش برای انسان‌ها در هر دو جهان، توجه ویژه‌ای مبذول داشت. این مساله چنان ذهن و فکر پیامبر (صلی الله علیه و آله) را مشغول می‌داشت که خداوند در قرآن وی را به جهت به رنج انداختن در راه رفع و دفع مشکلات مردم سرزنش می‌کند و از وی می‌خواهد که در حد توان و قدرت و استطاعت در این عرصه‌ها وارد شود و خود را به رنج مضاعف نیاکند: لعلک باخع نفسک علی... بنابراین دغدغه مردم و جامعه یکی از اصلی‌ترین دغدغه‌های پیامبر (صلی الله علیه و آله) بود. از این رو برای حل مشکلات مادی و معنوی مردم تلاشی جانکاه را در پیش گرفت و خود را بیش از اندازه به رنج و زحمت افکند. آموزش و تعلیم و تربیت و تزکیه در همه حوزه‌ها، ایجاد کلاس‌های سوادآموزی و کارگاه‌های علمی و عملی، راه‌اندازی نهادهای قانونی، قضایی و دولتی و نیز ایجاد نهادهای نظامی و انتظامی و دستگاه‌های دیگر مرتبط با امور اجتماعی و سیاسی و علمی، تلاشی بود که پیامبر (صلی الله علیه و آله) برای پاسخ‌گویی به اصول اساسی انسان در زندگی بر خود تحمیل کرد و در این راه از هیچ کوششی فروگذار نکرد. نهضت یا جنبش نرم‌افزاری و تولید علم، در حقیقت حرکت و جنبشی برخاسته از نگرش‌نخبگان جامعه به منظور تولید علم، نظریه‌پردازی و تمدن‌سازی است تا در پرتو آن انسان بتواند به کمال و سعادت دنیا و آخرت نایل گردد. در حقیقت هدف از جنبش تولید علم توسعه مرزهای علم و یافتن راهکارهای گوناگون جهت برون‌رفت از مشکلات و معضلات مادی و معنوی انسان و جامعه است. از این رو تولید نظریه‌های کاربردی از اهداف اصلی جنبش تولید علم است. آن چه پیامبر (صلی الله علیه و آله) و امام صادق (علیه السلام) بر آن تاکید می‌ورزیدند، نظریه‌پردازی روشمند و مبتنی بر اصول ثابت و حیاتی بود تا در جامعه پذیری و تمدن‌سازی به بهترین شیوه موثر باشد و تغییرات اجتماعی و تحولات عمیق و بنیادین را در ساخت و نیز ساختارهای جامعه ایجاد کند. پیامبر (صلی الله علیه و آله) در اندیشه این بود تا با ایجاد یک دستگاه معرفتی کامل، پاسخگوی نیازهای انسان در همه حوزه‌ها و زمینه‌های بشری باشد. از این رو، تنها در اندیشه تاثیرگذاری در حوزه‌ها و قلمروهای فکری و یا دینی یا حتی علوم انسانی و اجتماعی نبود، بلکه در همه علوم نظری و تجربی و علوم پایه عمل می‌کرد. آیات بسیاری در قرآن به حوزه‌هایی اشاره دارد که می‌توان آن‌ها را به آسانی در مجموعه علوم تجربی و نظری و علوم پایه دسته‌بندی کرد. هر چند که در نهایت به عنوان هدف اصلی در همه حوزه‌ها، توحید مدنظر است ولی هرگز توحید و هدایت به سوی سعادت، به معنای نادیده گرفتن هدف خلقت انسان در زمین نیست. قرآن از اهداف حضور انسان در زمین، مساله عمران و آبادانی زمین را مطرح می‌سازد و می‌فرماید:

هو الذی انشاء کم فی الارض لیستعمروا فیها؛ او کسی است که شما را در زمین ایجاد کرد تا در آن به آبادانی بپردازید. این اندیشه به معنای وظیفه شناخت زمین و به کارگیری و نیز بهره‌مندی از امکانات آن است. این که خداوند زمین و آسمان‌ها را مسخر انسان گردانیده است و همه در تحت تسخیر انسان هستند، معنایی جز وجوب بهره‌گیری از زمین و آسمان نیست. این معنا تحقق و صورت خارجی نمی‌یابد مگر آن که انسان درباره زمین و امکانات آن شناخت کامل و جامعی به دست آورد و راه را برای بهره‌گیری از آن فراهم آورد. برای رسیدن به این مقصود، نیازمند دستگام معرفتی خاص است که این نیز به جز از طریق ایجاد نهضت فراگیر تولید علم و بسترسازی برای تمدن‌سازی امکان‌پذیر نیست.

شاخصه‌های تمدن‌سازی در اندیشه امام صادق (ع)

امام صادق (علیه السلام) همانند جد بزرگوارش در برنامه خویش در مساله تولید علم و تمدن‌سازی، مولفه‌ها و شاخصه‌هایی را در نظر داشت که نمی‌توانست از آن عدول کند. آن حضرت (علیه السلام) برای رسیدن به تمدن مطلوب اسلامی که ما اکنون از آن به تمدن‌سازی شیعی و یا تمدن‌سازی اسلام ناب محمدی (صلی الله علیه و آله) می‌شناسیم، بر شاخصه‌هایی تاکید ورزید که اکنون نیز می‌بایست در تجدید نهضت تولید علم و جنبش تمدن‌سازی و بازسازی تمدنی از آن بهره‌مند شویم. از نظر امام صادق (علیه السلام) نهضت نرم‌افزاری می‌بایست بر دو پایه اصلی تعقل و تعبد قرار گیرد. اصولاً نهضتی در بعد انسانی و تمدن‌سازی موفق و مطلوب است که انسان را چنان که هست بشناسد و او را موجودی تک‌بعدی به شمار نیاورد. از این رو، همان اندازه که نادیده گرفتن معنویت و ابعاد روحی و روانی انسان، به معنای شکست نهضت تولید علم و تمدنی و هر طرح و پروژه‌ی دیگری است. نادیده گرفتن تعقل و ابعاد عقلانی و عقلایی نیز بهره‌ای جز این نخواهد داشت. انسان موجودی است که می‌بایست آرامش را در تعبد و آموزه‌های وحیانی بجوید و آسایش را با تعقل و به کارگیری عقل و عقلانیت و این پیامبر درونی فراهم آورد. آرامش و آسایش دو مؤلفه‌ی اصلی سعادت بشری است. این دو مولفه دو بخش و دو بعد انسانی را تأمین می‌کند. پس برای رسیدن به آرامش، نیازمند وحی و آموزه‌های وحیانی یعنی تعبد است و برای رسیدن به آسایش نیازمند آن است تا از عقلانیت به درستی بهره‌مند گردد و آن را به خوبی به کار گیرد. از این روست که امام صادق (علیه السلام) همچون پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) بر عقلانیت و بهره‌گیری از آن تاکید می‌ورزید؛ چنان که در کتاب اصول کافی احادیث بسیاری درباره‌ی ارزش و اهمیت عقل و جایگاه آن از آن حضرت (علیه السلام) نقل شده است. در نگرش و بینش امام صادق (علیه السلام) هر جا عقل باشد، دین و حیا به عنوان دو همراه همیشگی و جدایی‌ناپذیر حضور جدی دارند و هر جایی که عقل نیست نباید در جستجوی دین و حیا بود و سراغ آن را گرفت. آن حضرت درباره‌ی تعبد نیز به شدت با اندیشه و بینش قیاس‌گرای ابوحنیفه درگیر می‌شود و کسانی که در دین سخن از قیاس و تمثیل عقلایی برای رسیدن به توصیه‌ها و آموزه‌های دستوری و حیانی (اخلاقی، حقوقی، وجوب و حرمت) می‌زنند، مردود و یار و یاور شیطان و اهل آن دانسته و می‌فرماید: اول من قاس فهو ابلیس؛ نخستین کسی که قیاس کرد ابلیس بود. از دیگر شاخصه‌هایی که آن حضرت (علیه السلام) برای تولید علم مبتنی بر اصول و حیانی و عقلانی بیان می‌دارد و بر آن باور دارد، فرهنگ‌سازی است. به نظر آن حضرت نمی‌توان بدون فرهنگ‌سازی از جامعه امید داشت تا به اصول علمی علاقه‌مند باشد و در راستای تمدن‌سازی اقدام به تلاش علمی و کوشش عملی نماید. از این جاست که مساله‌ی ارزش علم و دانش آموزشی در نظر آن حضرت (علیه السلام) بسیار مهم جلوه می‌کند و روایات بسیاری در ترغیب و تشویق علم‌آموزی از آن حضرت وارد می‌شود. در این راستا امام صادق (علیه السلام) خود به ایجاد کلاس‌های متعدد آموزشی و کارگاه‌های علم‌آموزی اقدام می‌کند. به نظر امام صادق (علیه السلام) علم می‌بایست پویا، اثرگذار، کاربردی و پاسخ‌گو باشد. از این روست که در دانشگاه آن حضرت (علیه السلام) که اختصاص به علم خاصی نداشت و همه علوم و فنون رایج تدریس می‌شد، نه تنها پویایی و اثرگذاری، اصل است

بلکه تاکید بر کاربردی و پاسخ گو بودن به نیازهای عصری، اصل اساسی و شاخصه‌ی اصلی است. شاگردان آن حضرت از جابر بن حیان شیمیدان گرفته تا هشام بن حکم کلامی تا زراره بن اعین فقیه و حقوقدان، با توجه به این شاخصه‌ها عمل می‌کنند. دانشگاه چهار هزار نفری آن حضرت تاکید است بر اصل فراگیری علوم و ایجاد فرهنگ سازی عمومی در همه دانش‌های تمدن ساز و موثر. به نظر امام صادق (علیه السلام) جوامع، همواره در پویایی و پوییش به سر می‌برند و نیازها و مسایل آنها دگرگون و نو می‌شود، از این رو، جنبش تولید علم و نهضت نرم‌افزاری باید پویا باشد تا بتواند با توجه به مقتضیات زمان و مکان و نیازهای متغیر انسان و جوامع عمل کند؛ از این روست که به شاگردان خود پاسخ‌هایی را می‌آموزد که متناسب با دانش‌های عصری آن روز است و به شاگردان تعلیم می‌دهد که روش پاسخ‌گویی می‌بایست با توجه به شرایط فردی و یا جمعی و نیز با هدف حل مشکلات و معضلات بشری باشد. از دیگر شاخصه‌های جنبش تولید علم این است که باید به عنوان یک «نهاد» از ثبات و تداوم برخوردار باشد. اگر تولید علم نهادینه نشود، هرگز تولید نرم‌افزاری به اندازه‌ی نیازها و نیز در راستای پاسخ‌گویی به مسایل جامعه نخواهد بود. نهادینه کردن جنبش این است که توان بالقوه را به فعلیت رساند و موانع را از پیش روی جامعه بردارد. برای نهادینه سازی تولید علم، آن حضرت (علیه السلام) تشکیلات علمی منسجمی را پایه‌ریزی کرد. برای تامین نیازهای مالی با استفاده از خمس و دیگر امکانات مادی، دانشمندان جوان را در راستای تولید علم واقعی مبتنی بر اصول شیعی بسیج نمود. این اقدام امام صادق (علیه السلام) موجب شد تا حرکت‌های علمی فرد محور نشود و با از دست رفتن دانشمندی، علم به قهقرا نرود، بلکه دیگر شاگردان آن را ادامه دهند و به نهایت و بلوغ رسانند. چنین است که پس از مرگ هر شاگردی آن علم را به شاگردان دیگر منتقل کرده و دانشمندان شیعی در همه علوم سرآمد روزگار می‌گردند. اگر به کتاب‌هایی که به عنوان «الاولیل» و یا مانند آن مراجعه شود می‌توان دریافت که بیشتر علوم و دانش‌ها از تولیدات شاگردان مکتب امام صادق (علیه السلام) است. در گزارش‌های تاریخی از جابر بن حیان به عنوان بنیانگذار علم شیمی و از ابن هشام به عنوان بنیانگذار علم اصول و مانند آن یاد می‌شود که بیانگر میزان نقش امام صادق (علیه السلام) در ایجاد نهضت علمی تولید علم و تمدن سازی است.

امام صادق (ع) و بازتولید علم

در اندیشه و بینش امام صادق (علیه السلام) ترس و خطر این که علم به بیراهه رود و از اهداف اصلی خود منحرف شود، ترس روشن و پرواضحی است. نمی‌توان امید داشت که علم در مسیر خود حرکت کند و به بیراهه در اهداف و مقصد نرود. سوء استفاده از علم همواره وجود داشته و دارد، چنان که علم بدون نقد، تحلیل و بازتولید، هرگز به کمال نمی‌رسد. در بینش امام صادق (علیه السلام) برای رسیدن به علم کامل، مفید و کاربردی و سازنده، لازم است همواره از همه جهات مورد نقد و بررسی و باز تولید قرار گیرد تا به بیراهه نرود و در راستای اهداف ضد بشری به کار گرفته نشود. علم بررسی و تحلیل می‌شود تا نقاط ضعف و عدم کاربردی بودن آن شناخته و دانسته شود. باز تولید می‌شود تا با توجه به نیازها و مقتضیات روز و مکان، خود را هماهنگ و سزاوار گرداند، در غیر این صورت علم از هدف تاثیرگذاری و سازندگی خود دور شده و هرگز به کمال خود نمی‌رسد. امام صادق (علیه السلام) در روایات بسیاری به این مهم و شاخصه‌ها توجه داشته و اهتمام می‌ورزد. از این رو همواره آثار علمی گذشتگان را نقد می‌کند و اشکالات و نارسایی‌های آن را باز می‌نماید. علوم موجود زمانه خود از فلسفه و کلام و نجوم و ادبیات و فقه و قانون و نظام‌های حکومتی را نقد و بررسی و تحلیل می‌کند و نقاط ضعف و قوت‌ها آن‌ها را می‌نماید و با باز تولید علوم موجود زمانه، می‌کوشد تا کارآیی آن‌ها را حفظ یا افزایش دهد. نگاهی گذرا به گزارش‌ها و روایات و اخبار می‌تواند این مطلب را به خوبی نشان بدهد و معلوم کند که آن حضرت (علیه السلام) تمدن اسلامی را چنان قدرتمند و سازنده و پویا نماید که آثار آن تا سده‌های چهارم و پنجم هجری بر جای ماند. افسوس که از سده پنجم و ششم این اصول و شاخصه‌ها نادیده گرفته شد و معیارهایی که

آن حضرت (علیه السلام) درباره‌ی نهضت نرم افزاری و تولید علم و تمدن سازی تبیین و تحلیل نموده مورد توجه و اهتمام قرار نگرفته است. این گونه است که از این سده، غرب و تمدن غربی با بهره گیری از روش های تجربی و آزمایشگاهی آموخته شده از تمدن اسلامی، به پیشرفت های شگرفی دست یافت و امت و تمدن اسلامی راه قهقرا را در پیش گرفت. بنابراین برای رسیدن به نهضت تولید علم و تمدن سازی مدرن لازم است شاخصه های مطرح شده از سوی امام صادق (علیه السلام) دوباره مورد توجه و بازخوانی قرار گیرد و دستگاه معرفتی جامعه اسلامی برپایه تعبد و عقلانیت بازسازی شود.

درباره مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

بسم الله الرحمن الرحيم

جَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ (سوره توبه آیه ۴۱)

با اموال و جانهای خود، در راه خدا جهاد نمایید؛ این برای شما بهتر است اگر بدانید حضرت رضا (علیه السلام): خدا رحم نماید بنده‌ای که امر ما را زنده (و برپا) دارد ... علوم و دانشهای ما را یاد گیرد و به مردم یاد دهد، زیرا مردم اگر سخنان نیکوی ما را (بی آنکه چیزی از آن کاسته و یا بر آن بیافزایند) بدانند هر آینه از ما پیروی (و طبق آن عمل) می کنند

بنادر البحار-ترجمه و شرح خلاصه دو جلد بحار الانوار ص ۱۵۹

بنیانگذار مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان شهید آیت الله شمس آبادی (ره) یکی از علمای برجسته شهر اصفهان بودند که در دلدادگی به اهل بیت (علیهم السلام) بخصوص حضرت علی بن موسی الرضا (علیه السلام) و امام عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) شهره بوده و لذا با نظر و درایت خود در سال ۱۳۴۰ هجری شمسی بنیانگذار مرکز و راهی شد که هیچ وقت چراغ آن خاموش نشد و هر روز قوی تر و بهتر راهش را ادامه می دهند.

مرکز تحقیقات قائمیه اصفهان از سال ۱۳۸۵ هجری شمسی تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن امامی (قدس سره الشریف) و با فعالیت خالصانه و شبانه روزی تیمی مرکب از فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مختلف مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

اهداف: دفاع از حریم شیعه و بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام) تقویت انگیزه جوانان و عامه مردم نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی، جایگزین کردن مطالب سودمند به جای بلوتوث های بی محتوا در تلفن های همراه و رایانه ها ایجاد بستر جامع مطالعاتی بر اساس معارف قرآن کریم و اهل بیت علیهم السلام با انگیزه نشر معارف، سرویس دهی به محققین و طلاب، گسترش فرهنگ مطالعه و غنی کردن اوقات فراغت علاقمندان به نرم افزار های علوم اسلامی، در دسترس بودن منابع لازم جهت سهولت رفع ابهام و شبهات منتشره در جامعه عدالت اجتماعی: با استفاده از ابزار نو می توان بصورت تصاعدی در نشر و پخش آن همت گمارد و از طرفی عدالت اجتماعی در تزیق امکانات را در سطح کشور و باز از جهتی نشر فرهنگ اسلامی ایرانی را در سطح جهان سرعت بخشید.

از جمله فعالیتهای گسترده مرکز:

الف) چاپ و نشر ده ها عنوان کتاب، جزوه و ماهنامه همراه با برگزاری مسابقه کتابخوانی

ب) تولید صدها نرم افزار تحقیقاتی و کتابخانه ای قابل اجرا در رایانه و گوشی تلفن همراه

ج) تولید نمایشگاه های سه بعدی، پانوراما، انیمیشن، بازیهای رایانه ای و ... اماکن مذهبی، گردشگری و ...

د) ایجاد سایت اینترنتی قائمیه www.ghaemiyeh.com جهت دانلود رایگان نرم افزار های تلفن همراه و چندین سایت مذهبی

دیگر

ه) تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و ... جهت نمایش در شبکه های ماهواره ای

و) راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی (خط ۰۲۳۵۰۵۲۴)

ز) طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

ح) همکاری افتخاری با دهها مرکز حقیقی و حقوقی از جمله بیوت آیات عظام، حوزه های علمیه، دانشگاهها، اماکن مذهبی مانند مسجد جمکران و ...

ط) برگزاری همایش ها، و اجرای طرح مهد، ویژه کودکان و نوجوانان شرکت کننده در جلسه

ی) برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم و دوره های تربیت مربی (حضور و مجازی) در طول سال

دفتر مرکزی: اصفهان/خ مسجد سید/ حد فاصل خیابان پنج رمضان و چهارراه وفائی / مجتمع فرهنگی قائمیه اصفهان

تاریخ تأسیس: ۱۳۸۵ شماره ثبت: ۲۳۷۳ شناسه ملی: ۱۰۸۶۰۱۵۲۰۲۶

وب سایت: www.ghaemiyeh.com ایمیل: Info@ghaemiyeh.com فروشگاه اینترنتی:

www.eslamshop.com

تلفن ۲۵-۲۳۵۷۰۲۳- (۰۳۱۱) فکس ۲۳۵۷۰۲۲ (۰۳۱۱) دفتر تهران ۸۸۳۱۸۷۲۲ (۰۲۱) بازرگانی و فروش ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹ امور

کاربران ۲۳۳۳۰۴۵ (۰۳۱۱)

نکته قابل توجه اینکه بودجه این مرکز؛ مردمی، غیر دولتی و غیر انتفاعی با همت عده ای خیر اندیش اداره و تامین گردیده ولی جوابگوی حجم رو به رشد و وسیع فعالیت مذهبی و علمی حاضر و طرح های توسعه ای فرهنگی نیست، از اینرو این مرکز به فضل و کرم صاحب اصلی این خانه (قائمیه) امید داشته و امیدواریم حضرت بقیه الله الاعظم عجل الله تعالی فرجه الشریف توفیق روزافزونی را شامل همگان بنماید تا در صورت امکان در این امر مهم ما را یاری نمایندانشالله.

شماره حساب ۰۶۲۱۰۶۰۹۵۳، شماره کارت: ۶۲۷۳-۵۳۳۱-۳۰۴۵-۱۹۷۳ و شماره حساب شبا: IR۹۰-۰۱۸۰-۰۰۰۰-۰۰۰۰-۰۶۲۱

۰۶۰۹-۵۳ به نام مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان نزد بانک تجارت شعبه اصفهان - خیابان مسجد سید

ارزش کار فکری و عقیدتی

الاحتجاج - به سندش، از امام حسین علیه السلام: - هر کس عهده دار یتیمی از ما شود که محنت غیبت ما، او را از ما جدا کرده است و از علوم ما که به دستش رسیده، به او سهمی دهد تا ارشاد و هدایتش کند، خداوند به او می فرماید: «ای بنده بزرگوار شریک کننده برادرش! من در کرم کردن، از تو سزاوارترم. فرشتگان من! برای او در بهشت، به عدد هر حرفی که یاد داده است، هزار هزار، کاخ قرار دهید و از دیگر نعمت ها، آنچه را که لایق اوست، به آنها ضمیمه کنید».

التفسیر المنسوب إلى الإمام العسکری علیه السلام: امام حسین علیه السلام به مردی فرمود: «کدام یک را دوست تر می داری: مردی اراده کشتن بینوایی ضعیف را دارد و تو او را از دستش می رسانی، یا مردی ناصبی اراده گمراه کردن مؤمنی بینوا و ضعیف از پیروان ما را دارد، اما تو دریچه ای [از علم] را بر او می گشایی که آن بینوا، خود را ببدان، نگاه می دارد و با حجت های خدای متعال، خصم خویش را ساکت می سازد و او را می شکند؟».

[سپس] فرمود: «حتماً رها کردن این مؤمن بینوا از دست آن ناصبی. بی گمان، خدای متعال می فرماید: «و هر که او را زنده کند، گویی همه مردم را زنده کرده است»؛ یعنی هر که او را زنده کند و از کفر به ایمان، ارشاد کند، گویی همه مردم را زنده کرده است، پیش از آن که آنان را با شمشیرهای تیز بکشد».

مسند زید: امام حسین علیه السلام فرمود: «هر کس انسانی را از گمراهی به معرفت حق، فرا بخواند و او اجابت کند، اجری مانند آزاد کردن بنده دارد».

مرکز تحقیقات و ترجمه

اصفهان

گامگاه

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

